

המכון להנגשה
קוגניטיבית
אגודת עמי והקרית האקדמית אונו

חג החנוכה

פרק מתוך ספר החגים של אגודת עמי

מסמך בפישוט לשוני

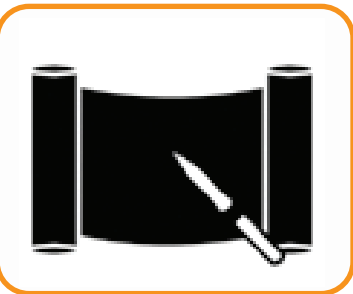
חַנוּכָּה

חנוכה הוא חג יהודי שלא מוזכר בתורה.

מועד החג – מתי חוגגים את החג?

אנחנו חוגגים את חג החנוכה בחודש כסלו. חודש כסלו הוא החודש השלישי בשנה העברית. חג החנוכה מתחיל בתאריך כ"ה בכסלו. כלומר: ביום ה-25 של חודש כסלו. אנחנו חוגגים את חג החנוכה במשך שמונה ימים.

מקור החג - איך התחיל החג?

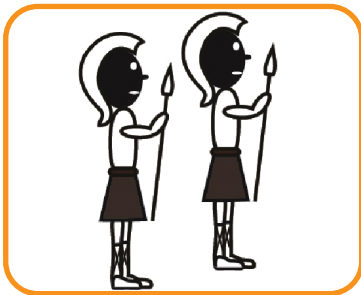
לפני הרבה שנים היה בית מקדש בירושלים. בית המקדש היה כמו בית כנסת גדול. יהודים הגיעו לבית המקדש כדי להתפלל לאלוהים. יהודים הגיעו לבית המקדש כדי לכבד את אלוהים. בית המקדש הזה היה בית המקדש השני.

בבית המקדש הייתה מנורה (כלי שנותן אור).
כדי להדליק את המנורה היה צריך שמן.
בבית המקדש היו תמיד כדים של שמן.
בזמן של בית המקדש השני היוונים שלטו בארץ ישראל.
היוונים היו עם זר.
היוונים היו לא יהודים.

כאשר היוונים נכנסו לבית המקדש הם פגעו בכלים קדושים
ובכדי השמן.
לכן, לא היה בבית המקדש שמן כדי להדליק את המנורה.

בזמן של בית המקדש השני חיו בארץ ישראל אנשים בשם
חֲשֻמוֹנָאִים.
החשמונאים היו קבוצה של יהודים.
למנהיג של החשמונאים קראו יהודה המכבי.
החשמונאים מרדו ביוונים (פעלו נגד).
החשמונאים ניצחו את היוונים.

אחרי הניצחון, היהודים רצו לפעול שוב בבית המקדש.
היהודים לא מצאו שמן להדלקת המנורה בבית המקדש.
לאחר שהיהודים חיפשו, הם מצאו רק פך שמן (כד שמן)
קטן.
השמן בפך שמן קטן מספיק כדי להדליק את המנורה רק
ליום אחד.
קרה ליהודים נס - השמן בפך השמן הקטן הספיק ל-8 ימים.

בחנוכה אנחנו מודים לאלוהים על נס פך השמן (כד השמן).
חג החנוכה מזכיר את החנוכה (פתיחה מחדש) של בית המקדש
בחנוכה אנחנו חוגגים את זה שהחשמונאים ניצחו את היוונים.

שמות החג – איך קוראים לחג?

חג האורים (האש)

הפירוש של המילה אור הוא אש. האש מסמלת את חג החנוכה בחג החנוכה מדליקים נרות בחנוכייה. כשמדליקים נרות יש להבה של אש. לכן החג נקרא גם חג האורים.

חג הגבורה (האומץ)

בחג אנחנו זוכרים את הגבורה (האומץ) של החשמונאים. החשמונאים לא ויתרו למרות שהיה קשה. החשמונאים ניצחו את היוונים.

חג הניסים

בחג אנחנו זוכרים את הנס (הפלא) של פך השמן (כד השמן). השמן בפך שמן קטן מספיק כדי להדליק את המנורה רק ליום אחד. קרה ליהודים נס - השמן בפך השמן הקטן הספיק ל-8 ימים.

מנהגי החג – מה עושים בחג?

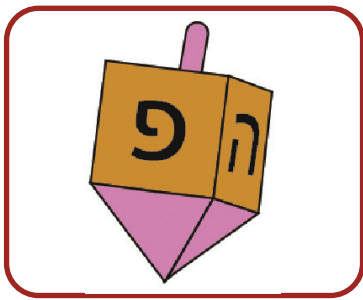

הדלקת נרות החנוכייה

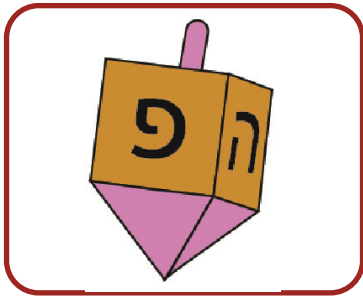
חנוכייה היא מנורה שיש בה 9 קנים.
קנים הם המקומות עליהם מניחים את נרות החנוכייה.
בחנוכייה יש 8 מקומות לנרות ובנוסף מקום לשמש אחד.
השמש הוא הנר שעוזר לנו להדליק את כל הנרות בחנוכייה.
אנחנו מדליקים את החנוכייה בכל לילה בחג החנוכה.
אנחנו מדליקים את החנוכייה כדי לזכור את נס פך השמן.
אנחנו שמים את החנוכייה במקום גלוי (שרואים אותו), כמו החלון.
ככה אנשים ברחוב יכולים לראות את האור של החנוכייה.
בחנוכה, בכל ערב מוסיפים עוד נר אחד לחנוכייה.

מדליקים את הנרות כך:

איך נראה?	מספר נרות שמדליקים	יום של החג
	שמש ועוד נר 1	היום הראשון
	שמש ועוד 2 נרות	היום השני
	שמש ועוד 3 נרות	היום השלישי
	שמש ועוד 4 נרות	היום הרביעי
	שמש ועוד 5 נרות	היום החמישי
	שמש ועוד 6 נרות	היום השישי
	שמש ועוד 7 נרות	היום השביעי
	שמש ועוד 8 נרות	היום השמיני

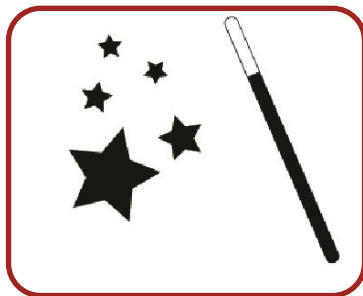

סְבִיבון

הסביבון הוא אחד הסמלים של חנוכה.
הסביבון הוא צעצוע שאפשר לשובב אותו.
בחנוכה משחקים בסביבון.
על כל אחד מהצדדים של הסביבון כתובה אות.
האותיות הן – נ. ג. ה. פ.

אלה האותיות הראשונות בכל מילה במשפט "נס גדול היה פה".

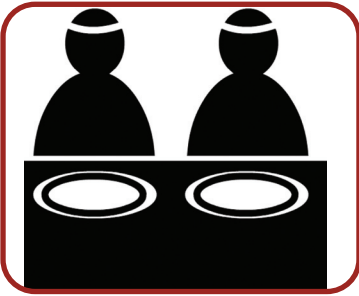
איזה נס (פלא) קרה בחנוכה?

החשמונאים היו מעט אנשים.
היוונים היו הרבה אנשים.
החשמונאים ניצחו את היוונים.

החשמונאים ניצחו את היוונים אפילו שהם היו מעט אנשים והיוונים היו הרבה אנשים.

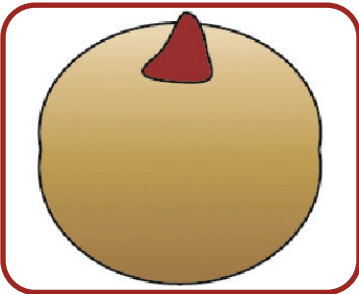
נס חנוכה הוא הניצחון של החשמונאים על היוונים.

האותיות שעל הסביבון נ. ג. ה. פ. ("נס גדול היה פה") מזכירות לנו את ה נס שהיה ליהודים בחנוכה.

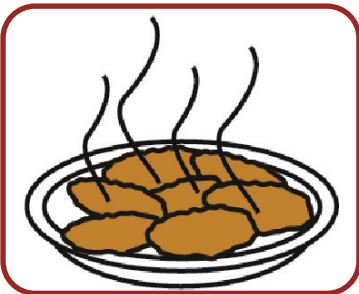
אכילה של מאכלי חנוכה

בחג החנוכה מקובל לאכול מאכלים מטוגנים בשמן. אנחנו אוכלים מאכלים מטוגנים בשמן כדי לזכור את נס פך השמן (כד השמן). מאכלים שאוכלים בחנוכה:

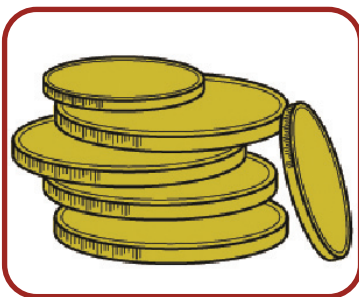
● סופגניות:

סופגניות הן מאכל מתוק.
סופגניות הן כדורים של בצק מטוגן בשמן.
בתוך הסופגניות נהוג למלא בריבה.
על הסופגניות יש אבקת סוכר.

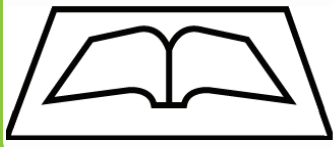
● לביבות תפוחי אדמה:

לביבות תפוחי אדמה הן מאכל מלוח.
לביבות תפוחי אדמה הן קציצות מתפוחי אדמה.
את הלביבות מטגנים בשמן.

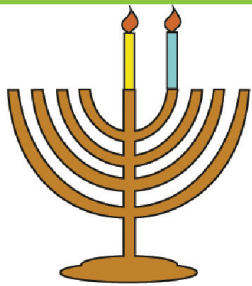

דמי חנוכה

בחנוכה נהוג לתת לילדים כסף או מטבעות שוקולד במתנה. אלו הם דמי חנוכה.
אנחנו נותנים דמי חנוכה כדי לזכור שחשוב לעזור לאחרים.
אנחנו נותנים דמי חנוכה כדי להזכיר שחשוב לעשות מעשים טובים.

מה מברכים בחג?

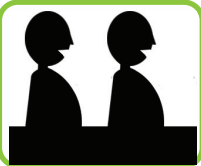

בלילה הראשון של החג
(כאשר מדליקים נר אחד בחנוכייה)

1. לפני שמדליקים את הנרות מברכים:

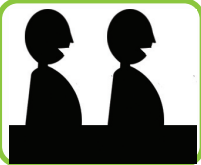
"בָּרוּךְ אַתָּה אֲדוֹנֵי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנוּכָּה"

(עונים: אמן)

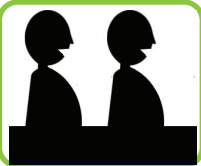
"בָּרוּךְ אַתָּה אֲדוֹנֵי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבוֹתֵינוּ,
בְּיָמִים קְדוֹתָם בְּזִמְנֵי הַזֶּה"

(עונים: אמן)

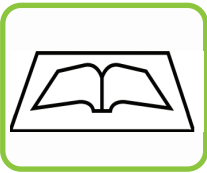
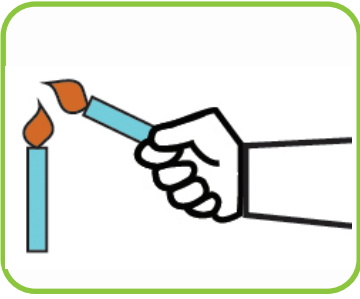

"בָּרוּךְ אַתָּה אֲדוֹנֵי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהִחְיֵנוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגַּעְנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה"

(עונים: אמן)

2. מדליקים את הנר

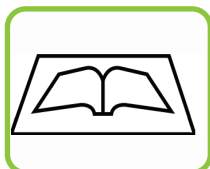
3. אחרי שמדליקים את הנר אומרים:

"הנרות הללו אנו מדליקין, על הנסים, ועל הנפלאות, ועל התשועות, ועל המלחמות, שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, על ידי כהניך הקדושים. שכל שמונת ימי חנוכה הנרות הללו קודש הם, ואין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד, כדי להודות לשמך הגדול, על ניסוך, ועל נפלאותיך, ועל ישועותיך."

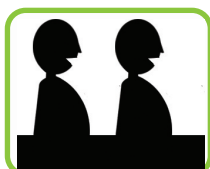

בשאר הלילות של החג
(לא בלילה הראשון)

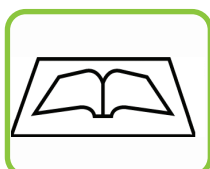
1. לפני שמדליקים את הנרות מברכים:

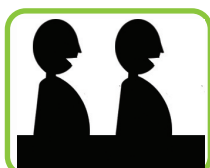
"בָּרוּךְ אַתָּה אֲדוֹנֵי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנוּכָּה"

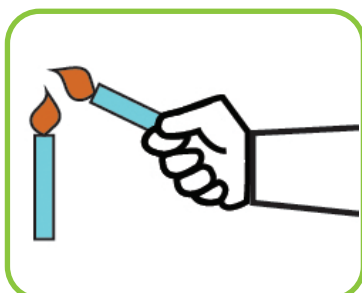
(עונים: אמן)

"בָּרוּךְ אַתָּה אֲדוֹנֵי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבוֹתֵינוּ,
בְּיָמִים הָהֵם בְּזֶמֶן הַזֶּה"

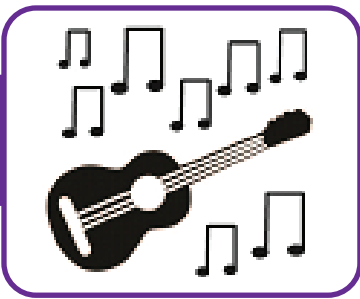
(עונים: אמן)

2. מדליקים את הנר

3. אחרי שמדליקים את הנר אומרים:

"הנרות הללו אנו מדליקין, על הנסים, ועל הנפלאות, ועל התשועות, ועל המלחמות, שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, על ידי כהניך הקדושים. שכל שמונת ימי חנוכה הנרות הללו קודש הם, ואין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד, כדי להודות לשמך הגדול, על ניסוך, ועל נפלאותיך, ועל ישועותיך."

שיר לחג מעוז צור ישועתי

פיוט (שיר יהודי) ששרים בחנוכה אחרי הדלקת הנרות.
השיר מתאר תקווה לבניית בית המקדש.
השיר מתאר תקווה שלא יהיו ליהודים אויבים.

מְעוֹז צוֹר יִשׁוּעָתִי

לְךָ נִאֶה לְשַׁבַּח

תִּכְוֶן בֵּית תְּפִלָּתִי

וְשֵׁם תוֹדָה נִזְבַּח

לְעֵת תִּכְיֶן מִטְּבַח

מִצָּר הַמְּנַבַּח

אֲז אֶגְמַר בְּשִׁיר מְזֻמָּר

חֲנֻכַּת הַמְּזַבַּח

מילה	הסבר
חֲנוּכָה	1. חג יהודי שחוגגים אותו 8 ימים. בחג החנוכה זוכרים את הניצחון של החשמונאים ואת הפתיחה המחודשת של בית המקדש. בחג החנוכה מדלקים חנוכייה, אוכלים סופגניות ולביבות ומשחקים בסביבון. 2. כניסה או פתיחה מחדש של בניין או מקום.
כֶּסֶל	החודש השלישי בשנה העברית.
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	בניין הדת הכי קדוש ליהודים בירושלים. בבית המקדש היו מתפללים לאלוהים.
מְנוּרָה	כלי שנותן אור. מנורה מורכבת מקנים (מוטות) שמניחים עליהם נרות.
חֲשֻמוֹנָאִים	קבוצה של יהודים שחיו בארץ בימי בית המקדש השני. החשמונאים פעלו נגד היוונים בארץ.
מֵרֵד	פעולה שעושים נגד מישהו ששולט עלינו. למשל, החשמונאים מרדו ביוונים.
פֶּה שֶׁמֶן	כד, כלי קטן שמתמשים בו כדי לשמור שמן.
אוֹר	אש.
גְבוּרָה	אומץ לעשות משהו מסוכן או מפחיד. למשל, החשמונאים נלחמו בגבורה ביוונים.
נֹס	פלא. אירוע מיוחד ומפתיע.

מילה	הסבר
קנים	מוטות שמניחים עליהם נרות. למשל, בחנוכייה 9 קנים (מקומות ל-8 נרות ולשמש אחד)
שִׁמְשׁ	נר בחנוכייה. עם השמש מדליקים את הנרות האחרים בחנוכייה.
קְבִיבּוֹן	הסביבון הוא צעצוע שאפשר לסובב אותו. על כל אחד מהצדדים של הסביבון כתובה אות. האותיות הן – נ. ג. ה. פ. בחנוכה משחקים בסביבון.
סוּפְגָנִיָּה	סופגניות הן מאכל מתוק. סופגניות הן כדורים של בצק מטוגן בשמן. בתוך הסופגניות נהוג למלא בריבה. על הסופגניות יש אבקת סוכר
לְבִיָּבָה	מאכל מלוח. קציצות מטוגנות בשמן. הקציצות עשויות מתפוח אדמה.
דְּמֵי חֲנוּכָּה	כסף או מטבעות שוקולד שנהוג לתת לילדים בחג החנוכה.
פִּיּוּט	שיר קודש עברי. למשל, השיר "מעוז צור ישועתי" הוא פיוט.
מצווה	משהו שצריך לעשות לפי האמונה היהודית. למשל, מצווה להדליק נרות בחג חנוכה.
סֵמֶל	מנהג או דבר שמזכירים לנו משהו אחר. למשל, הסביבון הוא אחד הסמלים של חנוכה האותיות שעל הסביבון נ. ג. ה. פ. ("נס גדול היה פה") מסמלות (מזכירות) לנו את ה נס שהיה ליהודים בחנוכה.
בְּרָכָה	תפילה של תודה לאלוהים. למשל, לפני שמדליקים נרות חנוכה – מברכים על הנרות.